

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
 Helyben házhoz szállítva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 2 kr.

A kúriai biráskodás.

(—a.) Huszonkét esztendővel ezelőtt Deák Ferencz szavára törvénybe iktatta a magyar országgyűlés, hogy »a kérvényvel megtámadott választások érvénye felett a kúria ítél.« Az eljárási szabályok megállapítását külön törvényre hagyta. (1874. XXXIII. t. cz. 89. §.) Azóta kétszer benyújtotta az uralmon levő szabadelvű párt-kormány a kúria biráskodás módjáról szóló javaslatot, de mind a kétszer elvetette azt. Öt esztendővel ezelőtt sokszoros sürgetésre ismét benyújtotta a Szapáry-kormány a javaslatot; utódai keresztül hajtották a bizottsági tárgyalásokon is, de mindig találtak kifogást, hogy az a plénum elé ne kerüljön.

Apponyi karácsonyi czikke megint rá irányította a közfigyelmet. A nyitrai és stomfai választásnak csúfolt szabadalmazott jogfosztások hatása alatt felajánlotta Apponyi gróf a fegyverszünetet egy feltétel alatt: ha még a negyedik ülészakban napirendre tűzik a kúriai biráskodásról szóló javaslatot és ezzel kapcsolatban elfogadják az ő indítványait, melyeket a választások tisztaságának érdekében tett. Bánffy elutasította az általa annyira óhajtott »treuga Dei«-nek feltételeit, de magasabb helyről vett intés következtében mégis megígért annyit, hogy még a nyári zünet előtt tárgyalatni fogja a javaslatot Apponyi indítványával együtt, melyekből azonban csak egy-két pontot hajlandó elfogadni.

Igy került végre huszonkét évi viszonyosság után, gyökeresen megváltozott formában a ház plénuma elé a kúriai bi-

ráskodásról szóló javaslat. Ma kezdi el a képviselőház az érdemleges tárgyalást.

Ismétlően elmondottuk már mindenkitől független véleményünket a kúriai biráskodásról; de a javaslaton történt változtatások miatt ezuttal is kénytelenek vagyunk foglalkozni vele.

Nem ringatjuk magunkat abban a gyermekies hitben, hogy maga a kúriai biráskodás képes lenne megszüntetni a választási visszaéléseket. Habár utóbbi időben még a kúriát is szokta befolyásolni a kormány, mégis fel kell tételeznünk, hogy a mandátumok felett sokkal igazságosabban, sokkal nagyobb részrehajlatlansággal és pártatlansággal fog itélni Magyarország legfőbb bírósága, mint itélt eddig a képviselők által alkotott igazoló bizottság. De ennek legfeljebb az lesz az eredménye, hogy a választások után megsemmisítenek 2—3 kormánypárti mandátumot, — a választási visszaéléseket pedig üzni fogják azontúl is, mint azelőtt. A Tarnóczyiaknak, Sulyovszkyaknak és Bartaloknak, akik lelketlenül rabolják el a polgárok legszentebb jogait, hajuk szála sem fog meggörbülni. Büntetlenül fogják folytatni a garázdálkodásaikat.

Még az Apponyi indítványában foglalt követelések sem lennének képesek megszüntetni a visszaéléseket. Mindenesetre lenne valami eredményük. Oly hallatlanul, oly dúrván nem üzhelnék azokat, mint Nyitrán és Stomfán tették. De találnának ők módot kijátszani azokat a törvényes intézkedéseket.

A választási visszaéléseknek csak egy igazi gyökeres orvossága van, és ez a szavazás titkos módja. Ha azt akarják

elérni, hogy drágán szerzett alkotmányos jogait mindenki háborítatlanul gyakorolja, ha azt akarják, hogy a választás igazán a népakarat nyilvánulása legyen, akkor nincs mit habozni, nincs mit tétovázni, tessék behozni a titkos szavazást. Csak-hogy éppen ettől fél a liberális többség; mert jól tudják, hogy akkor mint az Isten haragja úgy söpörné el őket helyeikről a nép ítélete.

A kúriai biráskodásról szóló javaslatnak két nagy hibája van. Oly nagy hiba mind a kettő, hogy le kell mondanunk a kúriai biráskodás elvének megvalósításáról, mintsem így engedjük azt törvénykönyvünkbe jutni.

Egyik az, hogy kimaradt abból Apponyi gróf indítványának érdemleges része. A választói jegyzék összeállítása nem lehet pártkérdés. A törvény megmondja világosan, kinek van joga választani. Önkényesen kihagyogatni olyanokat, akiknek a törvény megadja ezt a jogosultságot, vakmerő lábbal tiprása a törvénynek, mit büntetés nélkül hagyni nem szabad. Beszélhetnek annak a népnek törvénytiszteletről, mikor látja, hogy mit művelnek az urak ott a községházán és megyeházán. Jellemző a liberális többségre, hogy Apponyi javaslatának még az erre vonatkozó részét sem vették át csonkítatlanul a bizottsági tárgyalásnál a törvényjavaslatba. Kifejtettük már fentebb, hogy Apponyi javaslatai együttvéve sem lennének képesek biztosítani a választások tisztaságát. Mit használhatnak így csonkán, megtizedelve?

Annál, ami kimaradt, sokkal nagyobb bajt okoz az, ami belekerült ebbe az el-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Blaha Lujza életéből.

Blaháné, családi nevén Reindl Ludovika, szinpadai leány-nevén Kölesi Lujza a gömörmegei Rimaszombatban született 1850. szeptember 8-án. Van róla több zürzavaros szájhagyomány. Az egyik szerint a színésztársaság, a melyekkel szülői barangolták az akkor gyász-baborult Magyarországot: egy nyikorgó kordén Rimaszombatfelé igyekezett és egy falusi csárda udvarában pillantotta volna meg Blaha Lujza a napvilágot. De e meséknek csak annyi alapjuk lehet, hogy édes anyja, nem is sejtve a bekövetkező eseményt: utnak indulhatott, de a körülmények kényszerítő hatása alatt még idejében betért abba az alacsony, faszindelyes, kisvárosi házaeskába, melyet fent a Rimapartján Manzel József csizmadia mester lakott, a ki feleségével együtt magyar jószívűséggel fogadta és ápolgatta a vándorlásban elfáradt színészcsaládot.

Blaha Lujza atyja Reindl Sándor a nagyváradai premontrei gimnáziumban elvégezvén tanulmányait 19 éves korában a hadseregbe lépett. Nyiregyháza megismerkedett Ponty Lujzával, kit a szülők akarata ellenére nőül vett, miután a hadseregből kilépett. Blaha atyja 1848/9-ben honvéd volt, ezután pedig Várai névvel színész lett, 1856-ban pedig a társulat-

tal Kassán lévén meghalt. Blaha anyja 1857-ben feleségül ment Kölesi Antal színházi festőhöz, a kinek szintén három gyermeke volt, de kedvence azért a kis Lujza lett. A család 1858-ban Győrött volt, a hol a nyolcz éves Lujza az apáczák kolostorába járt, de azért folyton ott forgolódott a szinpadon, a hol a színészek körül fogták és dédelgették.

Blaháné hét éves korában először Győrött lépett fel, később pedig nagyobb szerepben 1863. okt. 13-án Rimaszombatban játszott. Vácsi és budai szerepléseiről már az akkori kritikák is elismerőleg nyilatkoznak. Döntőleg hatott pályájára szabadkai tartózkodása, a hol Sipos társulatának volt tagja. Itten megismerkedett a Lichtenstein dsidás ezred zenekarának karmesterével Blaha Jánossal, a ki a színházi karmester is lévén felismerte Kölesi Lujza tehetségét és a hol csak tehetette, támogatta, tanította. Kölesi Lujza élete addig nem volt valami fényes, sőt nagyon sok nehézséggel kellett küzdenie s így engedett Blaha János kérésének és nőül ment hozzá. Az ő nevét tette azután hallhatatlanná. Blaha minden erejét arra fordította, hogy feleségét jó énekesnővé képezze ki s csakugyan Blaha Lujza mind nagyobb sikereket aratott és őt valamint férjét elszereződötték a debreczeni társulathoz, a mely felváltva Debreczenben és Nagyváradon játszott. Debreczenben csakhamar annyira megszerették, hogy kérésekkel és fenyegetésekkel bírták reá, hogy a nemzeti színházban való vendégszerepléséről

lemondjon. Blaha János itt halt meg az 1869. évben.

Az 1871-ik esztendő tavaszán Nagyváradon működött a szintársulat, melynek Blaháné volt a gyöngye. A fővárosból minden héten érkeztek vendégek, a kik csak azért tették meg azt a nagy utat, hogy a debreczeni szintársulat, különösen pedig a szép Blaháné művészi játékában gyönyörködjenek.

Egy alkalommal gróf Zichy Jenő is megjelent a nagyváradai szinkörben, hol a gyönyörű asszony friss kedvével, játékaival, önállóságával és zengő énekével óriási hatást gyakorolt a pesti vendégekre. A felvonás után a gróf a szinpadra ment s addig el nem távozott onnan, míg a szépasszony szavát nem adta, hogy a nemzeti színház meghívását elfogadja.

Néhány nap mulva Blaháné aláírta a szerződést.

A debreczenieknek sokáig sirt utána a szívök, de megnyugtatta őket az a tudat, hogy ezt a dallos csalogányt az Isten nem egy városnak szánta, hanem egy egész országnak, egy egész nemzetnek.

Igy lett Blaháné a nemzeti színház tagja, a hol a »Tündérlak Magyarországon« című népszinműben lépett fel először óriási hatással. A bírálók csakhamar egyhangulag belátták, hogy Blaháné igazi tere a népszinmű és azért óva intették a visszatérésre, a midőn a vig dalműben lépett fel több ízben, amikor szintén nagy sikereket aratott. Szigligeti népszinművei-

torzított javaslatba. Még az első bizottsági tárgyalás alkalmával, bevettek u. i. ebbe a javaslatba Perczel, akkor még államtitkár, indítványára három szakaszt, amelyek nagyon emlékeztetnek a német »Kanzel-paragraph«-ra. Nem vagyunk mi sem barátai annak, ha a szöveget korteseszközzé teszik, bár ma már Magyarországon sok helyt jogosult volna ez is, mert hisz a szabadkőműveseknek nyílt céljuk betörni a templomszentélyébe. De ha elfogadják ezeket a becsempészett paragrafusokat, akkor törvény elé állíthatnak minden papot, aki csak meg is próbálja latba vetni befolyását polgártársai előtt. Hisszük, hogy a törvényhozás józanabb része megfogja akadályozni ezt a szólásszabadság ellen irányzott merényletet. Nagyon rosszul állhat a szénája a szabadelvűpártnak, ha ilyen kétségbeesett eszközökhöz folyamodik.

Sokan vannak, akik ma sem hiszik, hogy a kormány komolyan törvénytakarna csinálni e javaslatból. Ami nem is egészen lehetetlen.

A ma meginduló vitának legérdekesebb pontja mindenesetre Apponyi beszéde leend. Kíváncsián várja az ország: vajjon hattyudala lesz-e ez a felszólalás, vagy egy újabb harczi riadó?

A Pol. Ért. a kabinetválságról.

A válsághírek a szabadelvű pártban az este élénk hangulatra adtak okot. A párt egy részének — a Pol. Ért. kalandos híre szerint — az a nézete, hogy Szapáry Gyula gróf az ujon beállott helyzet ura, s hogy Szapáry a legrövidebb idő alatt Bécsbe hivatik ő Felső Héderváry horvát báróval érkezett félhivatalos telegramm, a mely szerint a bán Zágrábra megérkezett és teljesen egészséges. Ezek a dolgok különösen a szabadelvű párt egy kisebb frakcióját irritálták s e csoport részéről több ízben felhangzott a tegnapi est folyamán az, hogy ha tényleg beáll az, hogy Szapáry Gyula és Khuen Héderváry bán lesznek a helyzet urai: ők a szabadelvű pártból kilépnek, miután e politikusok ellen nem egy ízben személyesen

exponálták magukat. Szapáry Gyula gr. csak ma este érkezik Taksonyból a fővárosba s az esetre, ha ő Felső tényleg az ő tanácsára reflektálna, Szapáry Gyula gróf kijelenté, hogy Bánffy miniszterelnöknek a kvóta kérdésében elfoglalt álláspontját a létező viszonyok közt s a szabadelvű pártban is uralkodó hangulat alapján nem helyeselheti s az egész kiegyezési tárgyalást különösen a magyar kormány részéről elhamarkodottnak és kellő komolyság nélkül valónak jellemezni. A krízis eredménye még júniusban nyilvánvaló lesz — ugyancsak a »Pol. Ért.« kalandos híre szerint.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Május 28.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schöber Ernő, Perczel Béni Hévízy János.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső br. miniszterelnök, Daniél Ernő, Lukács László, Erdély Sándor, Perczel Dezső.

Elnök: Délelőtt 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Bemutatja a beérkezett irományokat.

Kiadják a bizottságoknak.

Következik a napirend:

a közigazgatási bíróságokról szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása.

A Ház a törvényjavaslatot harmadszori olvasásban is elfogadja.

Elnök: A törvényjavaslat harmadszori olvasásban is elfogadtatván, alkotmányos tárgyalás és szíves hozzájárulás végett áttételek a főrendiházhoz.

Következik:

az országos ellenőrző bizottság jelentése,

melyet a Ház vita nélkül tudomásul vesz.

Következnek:

Helyiérdekű vasutakról szóló engedélyezések.

Bethlen Balázs gróf előadása mellett a Ház vita nélkül elfogadja a viljevo—kapelva—moskovcei, a szegszárd—bátaszéki, a komárom—dunaszerdahelyi és a nagyhalmagy—brádi gőzmozdonyu helyiérdekű vasutak engedélyezéséről szóló törvényjavaslatokat, melyeket áttesznek tárgyalás és hozzájárulás végett a főrendiházhoz.

Jókai is ír, hogy Blaháné művészete legnagyobb a drámai részletekben.

Különösen nagy hatást ért el dalaival. A mi bécsi szomszédjaink, a kik mindenkor szerencsétleneknek érzik magukat, ha valamit nem szidhatnak össze, a mi magyar: nem találtak elég szép szavakat elragadtatásuk kifejezésére s bécsi fellépésekor azt írták róla, hogy még a szeme is énekel.

Jauner, a bécsi színigazgató eget-földet ígért neki, ha Bécsbe megy. S mikor a művész tréfásan kérdezte tőle, hogy hát melyik színházba akarná fölléptetni, a német színigazgató esodálkozva válaszolta:

— In welchem Theater? Wir bauen über Sie ein Theater!

Az sem kisebbjele az elragadtatásnak, mikor a párisi »Figaró« színházi kritikusa így szólt hozzá:

— Szép asszonyom, jöjjön ki Párisba és tanítsa meg a francia színésznőket, hogyan kell francia operettet játszani . . .

Érdekes, hogy hogyan teremti meg Blaha Lujza remek alakításait. Szerepeit szorgalmasan megtanulja és pontosan megjelenik a próbakon, a melyeken játékaival sokszor magával ragadja a többieket. Ezen kívül nagyon figyelmesen tanulmányozza az életet.

Mikor Abonyi Lajostól a Buzi Zsófi szerepét megkapta, nagy lelkesedéssel kezdte tanulmányozni és minél jobban behatott a sze-

Következik a pénzügyi bizottság jelentése. A 770 foknál kisebb sűrűséggel bíró ásványolajnak adómentes beszerzéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

A Ház vita nélkül elfogadja.

Következik a pénzügyi bizottság jelentése.

A fiúmei és magyar-horvát tengerparti kormányzó új palota építési költségeinek fedezéséről szóló törvényjavaslat.

Neményi Ambrus előadó: Elfogadásra ajánlja a törvényjavaslatot azzal a megjegyzéssel, hogy a bizottság óhajtanónak tartja, hogy az állami építkezések költségvetési azzal az alapossággal készüljenek, mely a tulkiadásokat lehetőleg kizárja.

A Ház a törvényjavaslatot elfogadja.

Következik végül:

»A Budapest székes főváros által felveendő kölcsönök bélyeg- és adómentességéről« szóló törvényjavaslat, melyet a Ház Neményi Ambrus előadása mellett elfogad.

Elnök: A mai napirend ki van merítve; javaslom, hogy a holnapi napirendre tüzessék ki a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslat s kapcsolatban Apponyi Albert gr. képviselője az országgyűlési képviselő választásról szóló törvényjavaslat megbeszélése tárgyában. Ezeket azonban meg kell előzni a ma elfogadott törvényjavaslatok harmadszori olvasása. Elfogadja a Ház? (E!) Az ülést bezárom.

Ülés vége d. e. 11 órakor.

A debreczeni róm. kath. főgymnázium.

— Közgyűlési határozat. —

Nagyvárad, 1896. május 28.

A debreczeni római katolikus hitközség, élén dr. Wolafka Nándor kisrőpost, választott püspökkel egy vallásos és hazafias intézet létrehozásán buzgalkodik Hajdumegye székhelyén. A kegyesrendi atyák négy osztályos algymnáziumát nyolcz osztályos főgymnáziummá akarják alakítani, mert érzik, évek óta tapasztalják, hogy Debreczen város nagyszámú intelligens lakosságának kevés csupán egy főgymnázium, de körülbelül 8.000 ezer főre rugó katolikusai jogosan tarthatnak igényt egy katolikus főgymnáziumra is.

Sok fáradozással és nagy áldozatokkal buzgalkodnak a katolikusok tervük kivitelén.

Megnyerték már ügyüknek egyházmegyéjük bibornok püspökét, dr. Schlauch Lőrincz Ö Eminenciáját, a ki megígérte, hogy tetemes anyagi áldozattal járul hozzá a főgymnázium költségeihez.

Abban a jogos reményben hogy Debreczen város sem tagadja meg hozzájárulását a cél-

repbe, annál élénkebben emelkedett ki emlékből egy ilyen Buzi Zsófi-féle alak, a milyen-nel mintha találkozott volna az életben.

És megvillant emlékezetében egy csárda jelenet, melynek kis leánykorában szem és fültanuja volt.

Mikor ugyanis még a vándor színészet keserű kenyerét ette: öt-hat éves korában szülei-vel egy rozoga kordén az Alföldön bolyongott. Hideg őszi szél zugott végig a végtelen rónaságon és szakadatlanul csurgott az eső. A vándor színész csapat éjfélre a horgasi csárdához ért. Fáradtan és a sártól csatagosan léptek be a csárdába, hogy éjszakára szállást kérjenek.

A csárdás egy tagbaszakadt alföldi ember, nem a legnyájasabban fogadta őket s csak hozszu rimánkodás után engedte meg, hogy a nagy ivóban meghálhatnak.

Lujzát a boglya-kemence mellé fektették, de előbb jól jól bepólyázták kendőbe, hogy kicsi dermetd tagjait meg ne vegye az Isten hidege. Aztán lefeküdtek.

Alig hunyták le a szemüket, mikor odakünn a kutyák erősen csaholni kezdtek s kurjongató legények dörömböltek az ajtón.

A kis Lujza ijedten riadt föl álmából és remegve hallgatta, a mint a legények kiáltják:

— Csárdás gazda, kinyissa kend az ajtót, mert betörjük!

Ebben a pillanatban nagy recsegéssel be-

nek, különösen pedig »A falu rosszá«-nak Finum Rózsiját úgy szólván ő teremtette meg.

Az 1875-ik esztendőben Blaháné az ujonnan épült népszínház tagja lett. Ugyanezen időben lépett másodsor nőül Soldos Sándorhoz, a ki azt akarta, hogy hagyja el a szinpadot. Négy évi házasság után elváltak egymástól.

A népszínházban »A falu rosszá« csakhamar követték a »Tolonec« és a »Kintornás család«, a melyekben Blaháné meg kezdte az óriási sikerek sorát, a melyeket egész művészi pályáján aratott. De nemcsak a népszínházban, hanem az akkor felszínre került operettekben is páratlan hatást ért el. Az operettekben aratott sikerei lassankint elvonták a közönséget a német színházaktól. Ekkor már a külföldön is ismerték nevét. A bécsiek nem is nyugodtak, míg nem láthatták. A »Koldus deák«-ban lépett fel és a »Presse« ezeket írta róla:

»Párisig kell utaznunk, hogy Blahánénak, mint operett-énekesnőnek párját találjuk. Az is igaz, hogy mint magyar népszínház-énekesnőnek Párison túl sem találjuk párját.«

Blaháné 1881-ben férjhez ment báró Splény Ödönhöz, a kivel Gyöngyösön egy jótekonyczélú hangversenyen ismerkedett meg.

Az 1884-ik évben Blaháné átment a városzínházhoz, a hol azonban új darabokhoz nem jutott s így régi darabokban kellett tehetségét érvényesítenie.

Ezen időben tűnt fel csak igazán az, a mit

kivételéhez bizalommal fordult a hitközség a törvényhatósághoz. Debreczen város törvényhatósági bizottsága tavaszi közgyűlésének második napján, tegnap foglalkozott a kéréssel, s elhatározta, hogy a katolikus főgymnázium költségeihez hozzájárul.

A közgyűlés ide vonatkozó részéről átvesszük szószó szerint a »Debreczeni Reggeli Ujság« referátóját, hogy egy pár szerény szót szóljunk a dologhoz.

Az erre vonatkozó rész következő:

»A debreczeni r. kath. egyházközség előjárósága 100.000 frt hozzájárulásért folyamodott a kegyesrendi algymnázium nyolczosztályúvá kiegészítésével járó építkezés költségeihez.

A tanács javaslata a következőkre alapítja az adomány megszavazását: Ad a város 1.850.000 drb. téglát, 80.000 drb. cserepet, 60.000 frt készpénzt, mely utóbbi 10 év alatt egyenlő 6000 frtos részletekben kamat nélkül a költségvetésbe felvéve, adassék meg. Továbbá mondassék ki, hogy a város adománya csak az eddig meglevő alapítványok megadása esetén bír érvénnyel s végül a város részéről bizonyos befolyás biztosításáé.

Ezen irányelvek szemelött tartásával alapító levél lenne kidolgozandó, mely jóváhagyás végett a közgyűlés elé terjesztve elfogadása esetén lenne a kormányhatósági megerősítés kikérendő. — A tanács javaslatát a közgyűlés egész terjedelmében egyhangulag és lelkesedéssel elfogadta.

Csak elismeréssel szólhatunk a közgyűlés határozatáról, melylyel olyan készséggel megadja a kért segítyt.

De a határozat egy kitételét s az adomány — úgy látszik — egy lényeges feltételét nem hagyhatjuk szó nélkül.

Nem értjük annak az okát, hogy miért akar Debreczen várossa »bizonyos befolyást« kikötni magának egy katolikus főgymnáziummal szemben. Nem értjük azt, hogy mi lehet az a kikötött befolyás?

Talán a tanárok kinevezésénél akarja a város befolyását biztosítani, vagy az oktatás szellemét kívánja ellenőrizni?

Ugyan mi értelme van mind a kettőnek, ugyan van-e szükség egyikre is?

Annál kevésbé értjük és helyeselhetjük ezt a kikötést, mert élénk emlékezetünkben van, hogy nem sokkal ezelőtt Debreczen város 1.000.000 forintot szavazott meg a Debreczenben létesítendő református egyetem költségeire a nélkül, hogy magának a legcsekélyebb befolyás biztosítását is kikötni akarta volna.

A gyermekek ünnepe.

— Az iskolások majálisa. —

Nagyvárának egy idő óta bőven kijut az ünnepekből. Minden évben egy pár nagyobb szabású ünnepély zajlik le nálunk. Csak természetes, hogy mikor nemcsak minékünk van alkalmunk nagyobb szabású ünneplésre, mikor az egész ország zajos az örömtől, a gyermekek is részt vesznek a vigadásban, a lelkesedésben.

A nagyváradi iskolák millenniumi ünnepélye tegnap lélekemelő, impozáns volt. Az ünnepélyen Nagyvárad város előkelő közönsége, színe-java jelent meg, hogy részt vegyen a kicsinyek örömeiben. Nagyban emelte az ünnepélyt dr. S c h l a u c h Lőrincz bibornok megjelenése.

Már az ünnepély lélekemelő mozzanattal vette kezdetét. Az iskolacsoportok lerakták koszorúikat a dicső király: Szent-László szobrára.

Az ünnepély többi része is, köszönet érte a rendezés körül fáradozóknak, nagyszerű volt. Olyan szingazdag képet még alig látott Nagyvárad, mint tegnap a Sporttéren. A kicsinyek öröme, boldogsága magával ragadta a közönséget.

A szép ünnepély lefolyását a következőkben adjuk:

A Szent-László-téren.

Alig tötte el a délutáni kettőt az irányadóul kijelölt óratorony órája, már nagy közönség gyülekezett a Szent-László-térre, hogy gyönyörködjen az ünneplő iskolás gyermekek felvonulásában.

Egyenkint érkeztek, pontos időben a kedves apróságok, lobogókkal a következő sorrendben: az olasz elemi r. kath. az újvárosi elemi: r. kath. a katonavárosi el. r. kath. s az orth. izr. polgári és elemi iskola, az ág. ev. el. isk., a váraljai közs. fi és leány elemi, az újv. közs. leány, az újv. közs. fiu, az olasz közs. leány, az el. közs. fiu, közs. polg. és keresk. leány és a közs. polg. fiuiskola növendékei lobogókkal és az iskolai-csoportot jelző-táblákkal.

A sorakozást az olasz r. kath. elemi iskola kezdte meg a Szent-László-tér déli oldalán. Kert-utca irányában foglalván helyett s közvetlen mellettük sorakoztak, érkezési sorrendben, körben a Szent-László-szobor körül, a többi iskolák.

A közönség az iskolás növendékek mögött foglalt állást s belül a szobor körül üresen maradt térségen a rendezőség, a hírlapírók s az iskolások tagjai csoportosultak.

Három órakor vette kezdetét az ünnepély. A polgári fiuiskola növendékei, B e l e z n a y Antal vezetése alatt rázendítettek a »Király-hymnust.« Az ének alatt, kivéve az orth. izr. iskolákat, az összes iskola-csoportok letették koszorúikat a Szent király Nagyvárad alapítója szobrára. A koszorúkat sorrendben 3—3 növendék helyezte el Szent-László király szobor alapzatára.

A kivonulás.

A gyermekek kivonulása következtén a majális színhelyére, a közönséget izgalomba hozták a keletfelől sötétben rohanó fellegek, csak a rendezőséget és a tanítókat nem ejtette aggodalomba a fenyegető vihar.

Vig dallal, egyes csoportok előtt cigány bandával megindult az apró emberekből álló »armádia« a Sporttéren. Vége-hossza alig volt a menetnek. Mire a menet elejét már rendbe állították a Sporttéren, a menetet befejező »felső« leányok és a közs. polgári fiu iskola növendékei még Kert-utca elején lépdeltek.

A Sporttéren.

A négyes sorokban vonuló tanulók fél 4 órára érkeztek meg mindannyian a multság színhelyére. A rendezők ügyessége úgy elrendezte a Sport-téren a közel 4000 gyermeket, hogy az egyes csoportok kényelmes helyet találtak s a közönség könnyen áttekinthette az egyes gyermek népséget.

A közönség a Sporttér körüli partot foglalta el.

A Sport-térre érkezéskor a menetet a Sportpavillon emeletén elhelyezett katonazene fogadta s az egész ünnepély alatt a lövölde mozgásról ágyú szóltak. Közben léggömböket eresztettek fel.

A pavillon előtt, a községi polgári fiu iskola, B e l e z n a y Antal vezetése mellett a »Hymnus« két strófáját énekelte el; majd a pavillon elé sorakoztak az iskolák tanulói.

S i p o s Orban kir. tanfelügyelő egy emelvényről szép beszédet intézett az iskolás növendékekhez. Hazaszeretetre, erkölcsre, szorgalomra buzdította őket. A szép beszédet nemcsak az iskolák növendékei, de a közönség is zajosan megéltézte.

A beszéd végeztével K o r d a Boris polg. iskolai növendék szép csokrot nyújtott át a kir. tanfelügyelőnek.

A tornaverseny.

A legérdekesebb volt ezután a v e r s e n y futás, melyben majdnem minden iskolacsoport kijelölt növendékei részt vettek.

Futó volt elég, de a díjakat az o s z t á l y

dölt a csárdaajtó s marczonea legények léptek be a nagy ivóba. Nem törődtek az ott pihenő színészekkel, a fokossal egyre ütötték az asztalt s így parancsoltak a csárdásdára:

— Száz itcze bort, száz szál gyertyát!

Az egyik körülnézett:

— Hát a Zsófi hol van? Ide küldje keud, mert nóta lesz ma, meg táncz!

A kis Lujza pedig sirva szaladt az anyjához és szepegeve hallgatta mindezt egy ideig. Csak mikor a csapláros leánya előkerült s hol dalolt, hol meg tánczolt a betyárokkal: akkor csöndesült le és olyan élesen figyelte meg, a mit látott, hogy maig sem ment ki az emlékéből.

Mennyi nélkülözésnek, szenvedésnek, mennyi tapsnak, dicsőségnek, tanulásnak és küzdelemnek kellett elmulnia, míg a kis Kölesi Lujzából Blaháné lett s míg a horgasi csárda pókhálós gerendái alól a népszínház aranyos szuffitái alá ért!

Blahánének aranyos kedélyéről, jóságos szívéből és tősgyökeres magyarosságáról, azonban leginkább tanuskodnak azok az epizódok, a melyekből egy néhányat közlünk.

* * *

Néhány év elegendő volt, hogy a merre a magyar nóta hangzik, mindenütt ismerjék »a nemzet csalogányát« s divattá vált, hogy mindenki lássa, ha szerét ejtheti.

Ő lett az ország leghirnevesebb művész-

nője, »a nemzet csalogánya« népdalaival, melyeket több érzéssel, hévvel, kifejezéssel nem énekeltek senki ő előtte.

Hirneve eljutott a királyi családba is, a melynek majdnem valamennyi tagja megnézte és elragadtatással csodálta művészetét.

Gróf Andrassy Gyulának egy cercle alkalomával, több országos képviselő jelenlétében ezeket mondotta a király Blahánéről.

— Tegnap megint megnéztem Blahánét. Köszönöm, hogy felhívta reá a figyelmemet, mondhatom: egy csodálatos művész, egy valóságos tündér, a milyenről csak álmodni lehet. Első a művészetben, első a bájban.

— És első, Felső, a magyarságban — tette hozzá Andrassy.

*

Beszélik, hogy mikor a walesi herceg Budapesten időzött, fényes kíséretével megjelent a népszínházban, hogy Blahánének egyik »piros csizmás« szerepét végig nézze.

A magas vendég az előadás végéig ott maradt s le nem vette a szemét a színpadról.

Egy-egy dalt a páholyból kihajolva hallgatta, majd lelkesen tapsolt, hogy megismételjék.

A hatalmas trónörökös el volt ragadtatva s felvonás közben gróf Károlyi István kíséretében lement a színpadra, hogy Blahánét szemé-

lyesen is megismerje és átadja neki a magával hozott virágbokrétát.

A színpadon nagy sürgés forgás támadt s keresték Blahánét.

És mikor a piros csizmás Török Zsófi asszony a színpalak mögül elő bujt: az angol trónörökös egyenesen hozzálépett s kezét akart neki csókolni.

A művész azonban elkapta a kezét s térfásan szólt:

— Nix dájcs, Majesztét!

És oda nyújtotta a hercegnek rózsapiros orcáját.

A trónörökös pedig megcsókolta és ezekkel a szavakkal bucsuzott el tőle:

— A mai estét sohasem felejttem el!

* * *

A vallásosság és Isten akaratában való megnyugvás egyik ragyogó tulajdonsága Blahánának. Életében számtalanszor bebizonyította már, hogy a vallás nem ellenkezik a színpaddal s a színész sem tagadhatja meg azt.

— Az Istenben való rendíthetetlen hitem, mondja maga a színész — adott nekem erőt az élet keserves küzdelmei közt, szenvedéseimben és boldogságomban soha sem feledkeztem Istenemről.

Sokszor az egész Miatyánkot elmondja a kulisszák mögött s mielőtt kilép a színpadra, háromszor keresztet vet magára.

szerint beosztott futók közül a három első nyerte. Értékes iskolaszerek, írószekszők, játékok s tokban millenniumi koronák képezték a díjakat; boldog volt az a növendék aki büszkén elvihetett egy-egy nyeresémtárgyat.

A versenynél győztesek lettek.

I. verseny.

Elemi első osztály:

- I. díj. Pál Sándor újvárosi r. kath. iskola.
II. díj. Beke Sándor újv. közs. isk.
III. díj. Gazdag István v.-vel. közs. isk.

II. verseny.

Elemi második osztály:

- I. díj. Deutsch Zsigmond orth. izr.
II. díj. Trombitás Károly olasz közs.
III. díj. Kotlaček Jenő újv. r. kath.

III. verseny.

Elemi harmadik osztály:

- I. díj. Kállay Pál olasz közs.
II. díj. Ábrám István újv. közs.
III. díj. Nagy József újv. r. kath.

IV. verseny.

Elemi negyedik osztály.

- I. díj. Fischer Menyhért vel. közs.
II. díj. Klein Márton újv. közs.
III. díj. Phán János újv. közs.

V. verseny.

Polgári iskola első osztály.

- I. díj. Grünberger Dezső községi polg. isk.
II. díj. Nagy Viktor közs. polg. isk.
III. díj. Sonnenfeld Ignác orth. izr. p. iskola.

VI. verseny.

Polgári iskola második osztály.

- I. díj. Tanay Károly közs. p. isk.
II. díj. Balogh Gyula közs. p. isk.
III. díj. Ungerleider Mihály közs. polg. iskola.
Ezenkívül Millye Lajos közs. p. isk. növendék körülbelül szinte egyidejűleg érkezett a harmadikkal s kapott jutalmat.

VII. verseny.

Polgári iskola harmadik osztály.

- I. díj. Pásztor Lajos közs. p. isk.
II. díj. Rottensteiner Zoltán közs. p. isk.
III. díj. Demetrovics Zsigmond közs. p. isk.
IV. díj. Ehrmann Mór közs. p. isk.

VIII. verseny.

Polgári iskola negyedik osztály.

- I. díj. Rosenfeld Herman orth. izr. p. isk.
II. díj. Grosz Arnold orth. izr. p. isk.
III. díj. Pozsonyi Jenő közs. p. isk. ?
IV. díj. Rosenbaum Jakab közs. p. isk.
Igen érdekes volt ezután a zsákfutás két turban. Az első versenynél győztek:
I. díj. Rosenbaum Jakab közs. p. isk. IV. oszt.
II. díj. Pozsonyi Jenő közs. p. isk. IV. oszt.
III. díj. Sipos Jenő orth. p. isk. IV. oszt.

A második versenynél:

- I. díj. Siliga Ferencz közs. p. isk. IV. oszt.
II. díj. Rosenfeld Béla közs. p. isk. IV. oszt.
III. díj. Lipsey Jenő közs. p. isk. IV. oszt.

A bibornok megérkezése.

A versenyt épen befejezték, mikor jelezték a rendezők, hogy dr. Schleich Lőrincz bibornok megérkezett a gyermekek ünnepélyére. A biboros egyháznagyot a bejáratnál Sal Ferencz polgármester, Mezey Mihály rend. biz. elnök, dr. Sipos Árpád iskolaszéki elnök és előkelő közönség fogadta.

A pavillon előtt az összes tanulók nevében Korda Boris polg. leányiskolai növendék üdvözölte ő Eminenciáját s gyönyörű csokrot nyújtott át tiszteletük jeléül.

A biboros ezután helyet foglalt az emelvény mellett, melyen előbb a közs. polgári fu-

iskola, majd a közs. leányiskola, végül az orth. polg. fiu iskola növendékei hazafias dalokat énekeltek.

Igaz öröme szolgált, a jelenvoltaknak s nagy tetszést aratott a közs. polgári leányiskola huszonnégy növendékének »Magyar táncza.« A magyar ruhába öltözött leánykák csörgő nő sarkantyúval lejtettek a podiumon s végül zajos tapsban részesültek.

Az ünnepély zajában kifáradt »apróságok« ezután kedvük szerint játszadoztak, közben a rendezőség friss virslivel s a Fuszek-czég által szállított pompás ropogós sós kalácsokkal, kiflikkel, no meg egy kicsike borocskával megvendégelte a négyezer iskolalás növendéket.

A közs. polgári leányiskola növendékei és a tanári kar a lövölde helyiségében asztalhoz ültek s lakomáztak. Megjelent a lövöldébe Ritók Zsigmond táblai elnök, akit Mezey Mihály, majd Reichtné Bauer Zsófia üdvözöltek.

A jó cigányzene azonban nem sokára tánczra perditette a vidám csapatot s olyan mulatságot rendeztek, hogy sok bálrendezéséig fele jókedvvel is busásan beérvék.

A bibornok pedig utrakelt a kicsinyek között a Sport-téren s a hol elhaladt, az ártatlanok éljen-riadala fogadta. Meg-megállott az egyes csoportoknál, jóleső kedvteléssel nézte a kicsinyek örömet, játékát. Boldog volt az a cseppesség, akinek jószágon megismogatta az arczát megkérdezte nevét.

A körut végével örömet fejezte ki ő Eminenciája Sal Ferencznek s a rendező-bizottság elnökének: Mezey Mihálynak a szépen sikerült ünnepély s a rend felett és palotájába kocsizott.

Az ünnepély pedig folyt tovább, derült jókedvvel. Este 7 óra után zene szóval az iskola-csoportok hazavonultak, de az előkelő közönség későig mulatott a lövölde helyiségében. Jó kedélyű nyári mulatságot csaptak, mely belenyúlt az éjszakába.

TÁJÉKOZTATO.

Május	31. Az ezredéves évforduló ünneplése a nagyváradi jogakadémián.
Junius	1. Az orvosegyet. szakülése a Püspök-fürdőben. 1. A vármegyei közigazgatási bizottságának ülése d. u. 3 órakor. 8. Koronázási évforduló. 8. A koronázási évforduló és törvényhatósági bandériumok felvonulása. 19. A nagyváradi-belényes-vaskóhi vasut részvénytársaság közgyűlése d. u. 3 órakor a vármegyei ház kistermében.
Julius	1. Aradi mérnökök és építészek utja Nagyváradra.

UJDONSÁGOK.

* **A pápa mint békebíró.** Haiti és Sandomingo köztársaságok kormányai a fenforgó határvillongások dolgában felkérték a pápát, hogy szolgáltasson igazságot köztük. A két kormány elküldte delegátusait Rómába, a kiket a pápa külön kihallgatáson fogadott és egyelőre tudomásul vette a delegátusok által adott felvilágosításokat.

* **Mária Terézia főhercegnő, mint ápolónő.** A Vaterland azt írja, hogy Mária Terézia főhercegnő, Károly Lajos főherceg özvegye, férje halála daczára tovább is Bécsben fog maradni és minden odaadását és gondosságát Ferencz Ferdinánd főherceg ápolására fogja fordítani. A főherceg egy darabig Schönbrunnban lesz s aztán, ha az idő jobbra fordul, a Csehországban levő konopiszi kastélyába fog költözködni, ahonnan a nyár közepén valószínűleg Karintiába megy. A főherceg most jól van s azok a hírek, amelyek állapotáról az utóbbi időben elterjedtek, valótlanok. Biztosan remélhető, hogy a főherceg nemsokára fel fog gyógyulni.

* **Tisza Kálmán Nagyváradon.** Nagyvárad város országgyűlési képviselője, Tisza Kálmán a szabadelvű párt választmánya által kintűzött napon, junius 24-én este a Budapest felől

jövő gyorsvonattal Nagyváradra érkezik, hogy 25-ikén beszámoló beszédet tartson választói előtt. A képviselő levelét, melyben érkezését bejelent: a tegnap délután 5 órakor tartott választmányi ülésen jelentette be Hlatky Endre pártelnök. A választmány elhatározta, hogy Tisza Kálmánt az állomásnál ünnepélyesen fogadja, 24-én este tiszteletére társas vacsorát hív egybe, 25-én délután 1 órakor pedig bankettet rendez. A beszámoló beszédet 25-én délután 11 órakor tartja Tisza Kálmán a »Fekete Sas« szállodában.

* **Agliardi Moszkvában.** Az Osservatore Romano jelenti: Agliardi nunezius az orosz kormány külön kívánságára Bécsből egy nappal előbb utazott Moszkvába, mint szándékában volt, hogy résztvegyen az udvari ebéden, melyre az orosz cár a pápa képviselőjét meghívta, és mely egy nappal előbb lesz, mint a többi nagykövet tiszteletére adandó ebéd. A lap hozzáteszi, hogy Agliardit a határon a kormány külön küldöttje fogadta s ennek kíséretében érkezett Moszkvába, a hol a kormány egyik másik képviselője és számos egyházi és katonai méltóság fogadta. — A Stefáni-ügynökségnek jelentik Moszkvából, hogy Agliardi tiszteletére tegnap ebéd volt.

* **Eljegyzés.** Örley Kálmán Köröstaru-lati alelnök és neje Miskolezy Irma szép és magas műveltségű leányát Örley Irmát a napokban jegyezte el Korbully István arad-megyei nagybirtokos fia Korbully Lajos.

* **Ujmisés pap.** Paul Ernő váczegyházme-gyei áldozó pap vasárnap mutatta be első szent-mise áldozatát Óbarson a Mindenhatóknak. Az ujmisés papot Váray János plebános vezette az oltárhoz. Mise után Paul Ernő megáldotta a helybeli és a vidékről nagy számmal Óbarsra jövő híveket, délután pedig rokonait és ismerőseit megvendégelte.

* **Jótekonny grófnő.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter gróf Wenckheim Frigyesnének, a ki Lébény-Szent-Miklóson 8000 forint költséggel kisdudorodát építtetett s az évi 800 frtnyi fenntartási költséget is sajátjából fedezi; őszinte elismerését és köszönetét nyilvánította.

* **Öngyilkossági kísérlet.** Tegnap délelőtt fél 11 órakor a Rimanóczy-gőzfürdő fodrászá-nak felesége Hand Mariska ki akarta magát végezni, s ebből a czélból elvágta a nyakát. Az esetről azonnal értesítették a rendőrséget, a honnan Mandel rendőrbiztos sietett a hely-szinre, dr. Edelmann orvossal. Hand Mariskát akkor már ápolás alatt találták és beszállították a biharmegyei közoktatóházba. Sérülése nem életveszélyes. Tettének oka ismeretlen.

* **Tolna vármegye monographiája.** Tolna vármegye közönsége 1885-ben elhatározván, hogy a honalapítás ezredik évfordulójának emlékére megírta a vármegye monographiáját, e határozatának végrehajtására dr. Kammerer Ernő országgyűlési képviselőt és kormánybiztost továbbá Wosinszky Mór esperes-plebánost kérte fel. A mű megírását akként osztották fel egymás között, hogy az első részt, »Tolna vármegye az őskorszaktól a honfoglalásig« Wosinszky Mór, — a másodikat pedig »Tolna vármegye a honfoglalástól az új korig« dr. Kammerer Ernő vállalta magára. Tolna vármegye alispánja átiratban értesíti erről Biharvármegye és Nagyvárad város törvényhatóságát, azzal a kéréssel, hogy hívják fel rá a közönség figyelmét.

* **Aranymisés plebános.** Az asszonyvásárai róm. kath. hitközség f. hó 26-án — mint már röviden említettük — ritka szép ünnepet ült. Szeretett lekipásztora Velkey J. Dénes a jászó-vári premontrai kanonok rend tagja az Urnak nagy kegyelméből betöltvén áldozó papságának 50-ik évfordulóját, e napon tartotta aranymisé-jét szerető paptársainak segédkezése mellett a templomot zsufolásig megtöltött híveinek és a közeli plébániákról idesereglett híveknek jelen-létében. Szent mise közben az evangelium után Kaczvinszky Sándor kerületi esperes s a jubilánsnak egykori tanítványa, mondott nagyha-

tásu remek szent beszédet, kiemelve az ünneplétek érdemeit, melyeket mint tanár és mint lelkipásztor szerzett. Asszonyvásárán eltöltött 40 éves lelkipásztori működését minden szónál ékebben hirdetik alkotásai: a csinos új templom, a részben újja alakított plébániai lakás, a most épülő szép iskola a hitközséget szerető és annak ügyét szíven hordó lelkipásztori gondoskodásnak élő bizonyágai. Szent mise után a jubiléus paptársait és híveit megáldotta. Kellemes meglepetésül szolgált és a könnyezésig meghatotta az agg lelkipásztort főmagasságu bitoros-püspökünk figyelme, ki méltányolva érdemeit, őt szt.-széki ülnökké nevezte ki. A kinevezési okmányt szép beszéd kíséretében Kacsvinszky Sándor esperes nyújtotta át. Az ünnepélyt lakoma fejezte be, hol a jelen voltak szívből kívánták a jubiléusnak: ad multos annos! Nagyon feltűnő volt, hogy a rendből, melynek az érdemes plébános majdnem legidősebb tagja, a szép ünnepélyen senki nem volt jelen.

* **Zászlószentelés.** Szép ünnepély volt Tenkén e hó 25-én. Az ottani dalkör diszes zöld selyem zászlaját avatták fel nagy ünnepekkel kapcsolatosan. Az ünnepség a római-katolikus templomban kezdődött, a hol a környék intelligenciájának jelenlétében Lindenmayer czimzetes kanonok, tenkei espers-plébános a zászlószentelési szertartás végezte után szép beszédet intézett a dalkörhöz. A templomból hosszú kocsisoron a tenkei fürdőbe vonult a közönség, a hol a szépen feldiszipált fürdőudvaron a zászlószentelést végezték, melyet megelőzőleg Bernáth református lelkész mondott szép beszédet. Szabó Rózsika urhölgy a koszorus lányok nevében szép ezüst koszorút tett a zászlóra. — Az ünnepélyt Leidenmayer kanonok szellemes beszéde zárta be. A zászló anyai tisztet Barabássy Sándorné született Sebestyén Mária urnő végezte. Este táncz volt.

* **Megtámadott végrehajtó.** Nemiró József végrehajtó az esteli órákban a városligeten keresztül hazafelé indult, a midőn valaki hirtelen megtámadta és egy fokossal úgy ütötte meg, hogy ájultan rogyott össze. Az ismeretlen érintetlenül hagyta a megtámadott végrehajtó óráját és a nála levő pénzt és így valószínű, hogy valaki bosszúból támadta meg.

* **Anyakönyvi kivonatok.** Az 1895. évi október hó 1-je után az egyházi anyakönyvekbe való bejegyzésekről kiadott bizonylatokra nézve a pénzügyminiszter már előbb elrendelte, hogy amennyiben az ily bizonylatok, vagy kivonatok kizárólag vallási célokra állítanak ki, azokat a feltételes bélyegmentesség illeti. A vallás és közoktatásügyi miniszter most részletezi ezt a rendeletet és kimondja, hogy ha az 1895. évi október hó eleje után történt egyházi anyakönyvezésekről a felek nem egyházi célra kívánnak kivonatot, azok mint közönséges bizonyítványok 50 krajczáros bélyeg alá esnek. Ellenben az 1895. évi október hó 1-je előtti bejegyzésekről csak azokban az esetekben lehet bélyegmentes kivonatot adni, a mely esetekben a polgári anyakönyvekből vett kivonatok is bélyegmentesség illeti.

* **Rajzkiállítás.** A premontrei főgymnázium rajztermében szép számú közönség gyönyörködik naponként az ügyesebb tanulók kiállított rajzaiban. A terem falain, s a sorban elhelyezett asztalokon izlésesen vannak elrendezve a különböző szép szabadkézi, mértani és tervrajzok, továbbá ügyesen festett virágalakok. Igen szép az Antalóczy Sándor, Leidl Emil és Labdavszy János szénrajza, azután a Cserey Géza, Klein Ferencz és Rác Endre virág festése. A rajzkiállítást Sidlovits Kálmán főgymnáziumi rajztanár rendezi, s megtekinthető még június 2-ikáig naponként délelőtt 9—12-ig, délután 3—6 óráig.

* **Halálozás.** Mély részvételt vettük a hirtelen meghalt Gabrielly János nyerges-ujfalusi esperes-plébános élete 63-ik évében elhunyt. A boldogult a nagyszombati érseki és a budapesti II.

ker. kir. kath. főgymnáziumnak volt tanára, husz év óta Nyerges-Ujfalun plébánoskodott, néhány év óta az esztergomi kerületnek volt esperese. Gabrielly János testvérbátyja volt Gabrielly Lajos nagyváradi-katonavárosi plébánosnak.

* **Tőkekamat kivetési lajstrom.** Nagyvárad-Ujváros, Olaszi, Váralja, Velenze, Csillagváros és Külváros város részekre vonatkozó és a kir. pénzügyigazgatóság érvénye-itésével ellátott tőkekamat kivetési lajstrom az 1883-ik évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében 8 napi közszemlére vagyis f. évi május hó 29-ik napjától június 5-ig napjáiig bezárólag a városi adóhivatal 10-ik számú szobájában azon figyelmeztetéssel teszik ki, miszerint az érdekelt adókötelesek a jelzett lajstromban terhükre előírt adót ott megtekinthetik, az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik ilyenmü adóval már a múlt évben is megróva voltak a lajstrom közzétételét követő 15 nap alatt, míg azon adózók pedig, kik e kivetési lajstromban megállapított adóval a kivetési évben első ízben vannak megróva, adójuknak adókönyvecskéjükbe történendő bejegyzését követő 15 nap alatt a városi közigazgatási bizottsághoz czímezve — a kir. pénzügyigazgatóságnál írásban benyújthatják.

* **Lopott ereklye.** Értékes ereklyetartó kereszt került ma a budapesti rendőrség kezébe. Néhány nappal ezelőtt egy fővárosi ékszerésznek ajánlották megvételre; ő azonban gyanusnak találta a dolgot és visszatartotta a faragott fából készült keresztet, a melynek előlapját a Szentháromság díszíti. A Krisztus fej alatt szivalaku ereklyeké hely van; a kereszt alján pedig dombormű Madonna, törrel átszurt kebelével. A kereszt hátsófalát kitölthető s ennek belsejében arany, ezüst fonalak között nyolcz szentnek apró ereklyéje van. A kereszt egyik takaró falapján »B. Perényi Bo.« név van bevésve. A fiatal ember nem jött el többé az ékszerészhez, aki ma bevitte az ereklyét a főkapitánysághoz. A rendőrség vizsgálatot indított.

* **Gyermekek bejelentése.** A magyar kir. belügyminiszter azon rendeletét, hogy a szülésznők kötelesek minden szülést, a melynél segédkeztek 24 óra alatt az anyakönyvvezetőnek bejelenteni, úgy módosította, hogy azok a szülésznők, a kiknek tartózkodási helyén nincs anyakönyvvezetőhivatal és irni nem tudnak, eleget tesznek köteleességüknek akkor is, ha községük előjáróságánál jelentik be a született gyermeket. Ez esetben a község kötelessége a bejelentést továbbítani. Ha azonban a szülésznő irni tud, írásban tartozik 24 óra alatt az esetet az anyakönyvvezetőnek bejelenteni.

* **A választók összeírása.** Az 1897. évben országgyűlési képviselőt választók névjegyzékének összeírása véget — mint tudósítónk írja — Kötégyán községben megjelent az összeíró bizottság. A bizottság Nagy Márton nagyszalontai főszolgabíró, Jámor László nagyszalontai jegyző és Bróda Kálmán baji jegyzőből alakult meg. Az összeírás eredménye silányabb volt mint a múlt évben, mert az 1896. évi országgyűlési képviselőt választók száma 151 volt, míg az 1897. évre csak 132 egyént írt össze a bizottság.

* **Sertéshus szállítás.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a földmivelésügyi m. kir. miniszter 29801—896 III. 2. sz. rendelete folytán közhírré teszi, hogy a Styriában fekvő Leoben, Marburg, Bruckahu, Judenburg, Knitfeld és Voitsberg városokba mürzzuschlagi vásárra Magyarország és Horváth-Szlavonország területéről a sertések levágott állapotban (sertéshus) a 406. sz. állategészségügyi értesítőben (1896. évi 22442 sz. körrendeletben) foglalt általános feltételek mellett bevihetők.

* **Önkényeskedő cselédelhelyező.** Silbermann Ignác cselédelhelyező ellen több oldalról panasz érkezett a rendőrséghez, mert a cselédék munkakönyveit különféle ürügyek alatt jogtalanul visszatartja s így lehetetlenné teszi, hogy ezek tulajdonosai szolgálatba lépjenek. A rendőrség az önkényeskedő cselédelhelyező ellen megindította a vizsgálatot.

* **Elveszett.** A Rulikovszky-sétányon, vagy a bónai-kuti téren egy lovagló katonatiszt elvesztett egy fekete bőrtárczát, melyben 9 darab 10 forintos, 2 darab sorsjegy és egy névjegy volt. A tulajdonos kéri a megtalálót, szíveskedjék illő jutalom fejében a tárczát a rendőrségnek átadni.

Lauka Guszti váltója.

— Tanulságos történet. —

Örömtől sugárzó arccal, lihegve futott be munkatársunk a szerkesztőhöz.

— Nagyon jó hír! Szenzáció...

— Szenzáció?

— Azaz nem is szenzáció, hanem érdekes.

— Mi az?

— Egy kifizetett váltó, a melyet visszaküldtek...

— Váltó! Tehát egygyel kevesebb az elintézetlen váltóm! — kiáltott fel örvendő szerkesztőnk

— Dehogyan...

— Már hogynem, ha visszaküldték a váltót.

— Igen, de...

— Ne beszéljen, ha visszaküldték, akkor nem kell kifizetni.

Munkatársunk ismét megkísérelte, hogy bővebb magyarázatokat adjon, de csak ezt az egy szót tudta kiböki:

— Hallatlan!...

— Csakugyan hallatlan, hallott ön már ilyent.

— De szerkesztő ur...

— Ne beszéljen már annyit, vissza küldték a váltót. Punktum!

— De nem punktum! — kiáltott merészen munkatársunk.

— Ne legyen ilyen vakmerő, ha mondom.

— Nem vagyok én vakmerő, de a váltó...

— Azt visszaküldték és punktum!

— De ismétlen mondom, hogy nem punktum,

mert a váltó...

De ez már mégis csak sok volt. Szerkesztőnk felugrott.

— Miért akarja ön megrontani az én örömet, ne is beszéljünk már a váltóról.

— De a váltó...

— Hallgasson!

— A váltó nem az öné, — kiáltott fel végre diadalmasan.

Szerkesztőnk megsemmisülten rogyott vissza a székébe. (Rózsahegy sem tudná különben csinálni a szinkörben.)

— Hát... ki... é... az... a váltó?...

Erre munkatársunk elővette a tudósítást és siralmas hangon elkezdett olvasni:

»Hallatlan! Hallatlan! Hallatlan! Noch nie dagewesen!« — így kezdte költői hajlamu tudósítónk, — »Páratlan eset fordult elő városunkban, a melyet a huszadik század ekestollu írói gyémánt betűkkel (a jövő században az aranybetűk már nagyon kopottak lesznek) tehát gyémánt betűkkel fognak az irodalom történetben feljegyezni. Hazánkban már megtudják becsülni a magyar író!

Különösen pedig megbecsülni íróját, az öreg Lauka Gusztávot, a kinek jó humorán kívül, nagyon sok a váltója is, Nagy Becskerek városa vagy ha nem is Nagy-Becskerek és nemes Torontál megye, a melynek Lauka tiszteletbeli főpennája, hanem becsülésének kiváló jelét adta az egyik derék, hazafias pénzintézet, a mely a millennium emlékére a költőnek visszaküldte 300 azaz háromszáz forintos váltóját és evvel követendő példát nyújtott a többi jóhírű intézeteknek is.«

A »követendő példa« szavaknál szerkesztőnk helyeslőleg bólintott és mélyen felsóhajtott, pedig nem is szerelmes (legalább tudtommal.)

Munkatársunk nem is olvasta tovább a tudósítást, hanem lelkendezve elkezdett szavalni.

— Dicső századvége! (Lucifer ur! jegyezze a következő szavaimat és szedesse ki nagy vastag

betűkkel, esetleg vezércikknek is adhatják!) Dicső századvége, a mely lepipáltad az ó és középkor összes műértőit és meczenásait. Mit ér a babérkoszorú, a melynek leveleit legfeljebb a kőménymagos leveshez lehet felhasználni, mit érnek a fényes üdvözlő beszédek, a közbiztonságra veszélyes fátylas menetek, ha fejünkben a legszebb költői gondolatokat kiszorítják a gondok, a melyeket nekünk a minden három hónapban visszatérő váltóprolongálás okoznak. S ti nemes pénzintézetek halljátok-e a kor intő szavát?

*

Munkatársunk ma bement a szerkesztőhöz egy vezércikkkel, a melyben hevesen kikél a prózai közönség, többek között a pénzintézetek ellen is, a melyek nem akarják elismerni az írókat.

Azt rebesgetik, hogy megóvatolták a váltóját.

Lucifer.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenuirth-léle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégénél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca-
Frankl Mari tőzsde és nirlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatók.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.

Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8³⁰ regg., 2³⁷ éjjel, személyvonat 11³² d. e., 2²² d. u., 11⁰⁴ és 4 éjjel.

Kolozsvár felé gyorsvonat 7¹⁵ este, 2¹⁸ éjjel, vegyesvonat 1²² d. u., személyv. 3³⁸ uelután, 2⁰⁶ éjjel.

Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10²⁰ d. e., 4²⁵ d. u., vegyesvonat 7³⁰ este.

Belényes-Vaskóh felé vegyesvonat 4²⁵ reggel, 1¹⁸ d. u.

Érmihályfalva felé vegyesvonat 6³⁰ r., 4²⁵ d. u.

Ósi-Kót-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1⁴⁰ d. u.

Püspök- és Felix-fürdő felé 8³⁰ reggel, 4⁴⁵ d. u., 7²⁰ este, 6¹⁰* reggel 2⁵⁵* d. u. 9¹⁰* este.

* A csillaggal jelöltek csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

Vonat érkezik Nagyváradra.

Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7⁰⁸ este, 2¹¹ éjjel, személyvonat 7²⁰ reggel, 3⁴² d. u., 1¹⁸ éjjel.

Kolozsvár felől gyorsvonat 2³⁰ éjjel, 8³⁸ regg. személyvonat 10⁴⁴ éjjel, 11¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.

Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8³⁰ r., személyvonat 9³² d. e., 5³⁰ d. u.

Vaskóh-Belényes felől vegyesvonat 11⁰⁵ d. e., 9⁰⁰ este.

Érmihályfalva felől vegyesvonat 8²⁰ r., 9¹⁴ este.

Gyoma-Kót-Ósi felől vegyesvonat 10⁰⁵ d. e., személyvonat 8 este.

Püspök- és Felix-fürdő felől 10¹⁰ d. e., 6²⁰ este, 8⁵⁵ este, 8¹⁵* reggel 3³⁷* d. u., 10⁵⁴* este.

EGYLET.

Az orvosegylet szakülése. A »biharmegyei orvos-gyógyszerész- és természettudományi-egylet« folyó évi június hó 1-én délután fél 6 órakor a Szt.-László-fürdő gyógytermében szakülést tart. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó, tartja dr. Konrád Márk. 2. A fertőző betegségek s a hydrotherapia, előadja dr. Grósz Menyhert. 3. Közegészségügyi reformok, előadja dr. Berkovits Miklós.

IRODALOM.

— Ünnepi és alkalmi szent beszédek. Irta: Lehoczky József. Összegyűjtötte és kiadta: Bartha István csanád — e. m.-i áldozár. Magyar egyházirodalmunknak alig van ága, mely annyi művelőre talál, mint a szónoklati és hitbuzgalmi. Ha egy falusi plébános könyvtárának katalógusát átlapozzuk, meggyőződünk arról, hogy szellemi kincstárának nagyobbik fele predikációk és imakönyvekből áll. És ha most

a millennium alkalmából valamelyik vállalkozó magyar kísérletet tenne, a Nagyváradtól Budapestre vezető vasuti ut sinközéinek javarészt kirakhatná csak az ujabban önállólag és folyóiratokban megjelent szent beszédekkel. Ilyen körülmények között egy negyedszáz lapos kötetet kiadni nem könnyű vállalat. És mégis ezeknek a predikációknak kár let volna kéziratban elkallódnok. Ezek a beszédek megérdemlik, hogy a magyar katolikus egyház közkincsévé váljanak, mert: Lehoczky József írta azokat és mert van irodalmi értékük.

Frater Josephus! van-e, ki az alföld ez egyháza szolgálatában elaggott örökké jókedvű honvédot és »néplekészt«, mint a hogy ő magát nevezni szokta, ne ismerné? A Teremtő pazarul szórta rá adományait. Eleven gondolkodás, megnyerő modor, jóságos külső páratlan szerénységgel vannak a magyar papság e tipikus alakjában egyesülve. Ha más pályára ment volna, ma már egy-egy kötetet novellával, regényvel vagy költeménnyel számot tenne irodalmunkban. A papi pályán is többre vitte volna, ha nem lett volna annyi »jóakarója és jó barátja.«

És a milyen ez a jó öreg bácsi, olyan a beszédkötete is! Az öreg nagy negyvennyolcznak negyvennyolcz ünnepi és alkalmi beszédét foglalja magában e kötet, arczképével és rövid életrajzával ellátva Bartha István ügyes tollából megírva. E beszédek mindegyikében van gondolat, a felvetett eszme eredetileg van feldolgozva és így valamennyi értékkel és becseslél bir. Terjedelmüket tekintve különbözők. Vannak hat levelesek és vannak másfél levelesek. Ha e két véglet között a középarányost szépen megtartotta volna, technikai szempontból mindjárt nagyobb sikert ért volna el, mert mi a rövid beszédeknek nem vagyunk barátai. Másfél lapon, két lapon keresztül nem lehet egy eszmét kifejteni, csak kompromitálni.

Azután a felvetett témához alkalmazkodni kell, a tárgytól való kitéréseket szabad tenni, de óvakodni kell, nehogy ezek jobban kimerítsék a tárgyalást, mint a felvetett téma.

Szerkesztetani szabály, hogy a beszéd egyes részeinek arányában kell állaniok egymással. Ezt a szabályt sok helyütt nem látjuk érvényesülni e beszédekben. E rethorikai gixer különösen feltűnő a vizkeresztvári ünnepi beszédben, hol két pontot vesz fel, az egyiket kifejti három levélén át, a másiktól szól 45 sorban, a befejezést meg végkép elhagyja.

Iránya folyékony, élvezetes, magyaros. Néhol azonban kedvteléssel használja a szenvedő alakokat és a multjövőt. Azután vannak sajátos kifejezései: »vérem«, »kellenék«, »bizonyos évekig«, »szokják ünnepelni«, »kellessék lenni« stb; vannak felesleges jelzői: »valóságos megtörtént«, »bősz düh« stb. azután a gyilkos nem lehet soha »nevezetes«, hanem »hirhedt«.

A Frater Hilárius, Jukundián, Gaudencius értelmi szerzője nem tudja megtagadni egyéniségét akkor sem, midőn szent beszédet ír. Szellemes élezeteket, humoros részeket, szép sikerrel vegyít predikációs kötetének folyamán az epikai és drámai részek (közé 39 l, 151 l. stb.) utánaözvén ebben a híres Ábrahám a Sancta Clárát.

A szép tartalomhoz járul az elegáns külső, a mely még inkább ajánlja a kötetet, csak az a kár, hogy nincsen egyházmegyei jóváhagyással ellátva, pedig ez által elejét lehetett volna venni az elforduló kisebbszerű dogmatikai hibáknak (152. l.)

Ezekben elmondottuk a munka előnyeit, de felsoroltuk fogyatkozásait is. Frater Josephus személye nem engedte nekünk, hogy azokat elhallgassuk. Ő aki mindenkivel szemben őszinte, elvárja, hogy mi is őszinték legyünk vele szemben.

Most már nincs egyéb hátra mint a pártolás. Elővenni egy utalványt, megírni 1 frt 60 krra és az orosházi róm. kath. plébániára küldeni. Lehoczky József megérdemli hogy munkája ott legyen könyvtárunkban, de megérdemli munkája is.

— Kérelem az »Árpád« című hősköltemény előfizetési ívtartókhöz. Felkérem mindazokat, kik a kibocsátott előfizetési-ívekre előfizetőket gyűjteni szivesek voltak, miszerint az

előfizetési-íveket f. évi május hó 31-ig a Szent László-nyomda részvénytársasághoz Nagyváradra beküldeni sziveskedjenek, hogy a nyomtatandó példányok száma iránt a kiadóhivatal magát tájékozhassa. Együttal felkérem azon fővárosi és vidéki lapokat, kik az előfizetési felhívást közölni szivesek voltak, hogy ezen kérelmemet átvenni és közzé tenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1896. május 28.

Dús László,

az »Árpád« című hősköltemény szerzője.

— A »Katholikus Hitvédelmi Folyóirat« május 5-ik füzeté a következő érdekes tartalommal jelent meg: 1. Az egyházi földbirtok kezelése manap. Irta: Agricola Rusztikus. 2. Memoria. Irta: Dr. Sándorffy Nándor. 3. Május Királynője. Irta: K. J. 4. Kath. autonomia. Irta: T. Pelikán Krizsó. 5. Megtértek Csarnoka. Schouwaloff Gergely gróf. 6. A pápa millenniumi körlevele. 7. Protestáns szemle. 8. Irodalom. 9. Vegyesek. 10. Saverny Róbert, vagy a kereszties hadak keleten. Szives figyelmébe ajánljuk a kath. olvasó közönségnek e vállalatot annál is inkább, mert legaktuálisabb kérdésekkel foglalkozik. Előfizetési ára egész évre 4 frt. Megrendelhető: a szerkesztőségben. Pozsony, ferenczi-eknél.

SZINHÁZ.

Színházi hírek. Nagy ambícióval készülnek színészeink a mai premierre és ennek meg van a maga speciális oka, — a Klári ugyanis nemcsak kedves jó darab, hanem olyan, melyben csupa jó szerep van, a czimszereptől kezdve az utolsó legkisebb epizód szerepig mind jó és hálás. — Nincs olyan jelenés, olyan mondas a Kláriban, mely hatástalanul végződjék. Ezért szeretik a színészek s ezért számíthatunk ma nemcsak összevágó jó, — de élénk jókedvű előadásra. A darab első felvonása egy párisi női divat-teremben játszik; innen indul a mese, melynek folytatása és érdekes bonyodalmi a montargiai kaszárnyában, majd egy tiszt szobában és a katonai gyakorló téren történnek. Az operette női szerepeit: S. Áldor Juliska, Forrai Ferike, Lányi Edit, Béres Mariska adják. A férfiak élén Megyeri igazgató, Vendrei és Rózsa hegyi komikus triója vezet a darabot, de mellettük még egy egész kis csapat hálás szerep van, melyek Szentgyörgyi, Leővey, Dayka, Török, Dózsa és Vank kezében vannak. — Szombaton megismétlik a Klárit.

Igazságszolgáltatás.

Az országos képtár ügye. Az országos képtárhoz kinevezett kormánybiztos, Kammerer Ernő orsz. képviselő, mint értesülünk, szakértőként meg fogja hívni Maszlaghy Ferencz esztergomi kanonokot, a hercegprímási képtár és metszvénytár őret. Maszlaghy ugyanis, aki az antik képeknek egyik legalaposabb ismerőjénél, évekket ezelőtt Dankó püspök megbízásából alaposan tanulmányozta az Esterházy-képtárt, melynek metszgyűjteményéről s különösen a Dürer metszeteiről jelentést is állított egybe. Ez a leírás ugyan elveszett, de a tudós főpap jól emlékszik az akkori leltárra. Érdekes, hogy Maszlaghy gondozása alatt a primási képtárban van egy eredeti Sebastiani del Piombo kép és egy pár száz igen ritka Dürer-metszet.

Itélet kihirdetés. A kir. törvényszék tegnap hirdette ki a tábla itéletét, s ebben helyben hagyja a törvényszék itéletét, a melyben Baksay Ferenczet szándékos emberölés bűntette miatt öt évi fegyházra ítéli.

Váltóhamisító kompánia. Tegnap tárgyalta a kir. törvényszék egy rendszeres váltó és okirathamisító szövetkezetnek bűntügyeit. A vádlottak Gróza Gábor, Drimba Kálmán, tanítók és Boicz Mojsze s Fekete István földmivelők, kik a szalontai Takarékpénztárban és

az egyik nagyváradi takarékpénztárban összesen nyolcz váltót hamisítottak s ezek nagyobb részét le is számítottatták. A vádlottak csak részben vallották be bűneiket. A törvényszék az ítéletet ez ügyben ma délelőtt 10 órakor hirdeti ki.

Csaló ügynök *Fried Miksa* Fazekas Sándor szalárdi lakos előtt a budapesti első gépgyár ügynökének mondván magát ettől azon ürügy alatt, hogy egy konkolyozó gépet küld neki, egy ötven forintos váltót csalt ki, a melyet azután kétszáz ötven forintra hamisított és a Meluch gazdasági gépek raktáránál beváltatott, az ígért gép helyett egy másikat küldött. A törvényszék ma tárgyalta az ügyet és kétszeri okirat hamisításért egy évi börtönrre ítélte el Fried Miksát.

REGENY-CSARNOK.

Tom és én.

Írta: I. van Woude.

30

»De kis feleségem,« mondja Tom végre, »beszélj te is végre valamit. Vagy talán « folytatja nevetve » nem vagy eléggé fogékony a tegnapielőtti szórakozások után a természet élvezetei iránt? «

»Lehetséges,« mondom magam elé bámulva.

»Igazán rejtély előttem, hogyan tudtál oly sokáig kitartani? «

»Ott voltál a táncsteremben? . . . Hasztalan kerestelek. «

»Kerestél? « mondja ő szemöldökeit összehuzva, »egy pillanatig sem kerestél. «

»De hiszen folytonosan körülnéztem,« mondom ismételtén és lesütöm szememet. Akkor nagy vigágomban, de most szivtelennek tartom.

»Nem ültem valami nagyon elrejtett helyen,« válaszol ő keserű hangon, »de nagyon el voltál foglalkozva gavalléraidal . . . Mond csak Lon, láttam, hogy gyakran elpiráltál, ha valamit mondtak; talán csak nem hitted el, a mit suttogva mondtak el neked? «

Hát az én féltékeny Tomom csakugyan vigyázott reám és most olyan higadtan figyelmeztet ezekre. Az önuralom művészetében bizonyára nagy haladást tett. Olyan kedvesen, aggódva beszél hozzám, mégis megharagszom.

»Azt akarod talán mondani, hogy bolondá tartottak,« kérdezem szigoruan.

»Semmi esetre sem; csak jól mulattak rajta, hogy egy fiatal, ártatlan asszonyt elpirulni látták, ha bókákat hall. Asszonyok, a kik már tapasztaltak, nem pirulnak el az ilyenek miatt; higadtan felelnek az ilyen badarságokra és elfelejtik. De neked megmaradtak a fejécskédben . . . vagy talán a szivecskédben is. «

Nem, nem a szivben! De daczos vagyok és nem mondom meg neki.

A lassan futó lovak büszke nyakain hanyagul hevernek gyeplük. Aransárga levelek hullanak reánk, őszi szálak ragadnak a ruháinkra, a fák árnyékai gyorsan elsuhanak rajtunk. Akközben világos lesz előttem, hogy a bókolások nem érintették szivemet. Nem tudom, hogy csak a hiúság volt-e az, a mely örömet okozott, ha láttam, hogy tömjéneznék nekem.

»Ha az ember megmutatja, hogy szereti férjét,« folytatja Tom beszédét, »az egészen más, de ily módon . . . nevétségessé teszsz. Különben . . . «

»Tehát ezért boszankodol!« mondom gnyosan.

»Kérlek, Lon, ne beszélj olyan hangon velem,« kiáltja izgatottan. Lopva nézek reá, arca olyan szomorú, hogy megsajnálom. De nem akarom ezt mutatni.

»Nem hiszsz szerelmemben,« mondom én.

»Éppen úgy bizalmam szerelmedben és tiszta szivedben,« feleli büszkén, »arra ösztönzött, hogy teljes szabadságot adjak neked. Az egész táncsteremben bizonyára nem volt ártatlanabb asszony, mint te, és mégis talán egyikük sem tette a kaczer asszony benyomását a férfiakra annyira mint te.

Erre a kijelentésre nem válaszolok, hanem csak lenézőleg vállaimat vonogatom. Reményilem, hogy nem veszi észre, mint pirulok

el, most bűnösnek érzem magamat. Igen tudom, hogy bűnös vagyok és Tom csalódik, ha azt hiszi, hogy a teremben nem volt ártatlanabb asszony, mint én, legalább olyan tetszeni és mulatni vágyó nő nem volt ott több nálam. Elakarok innen menni, szórakozni, élvezni!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király részvéte.

Budapest, május 28. (Saj. tud. táv.) Ő Felsege a király az elhunyt K u h n táborszernagy családjának legmélyebb részvétét fejezte ki. A királyt a temetésnél Krieghammer hadügyminiszter képviseli.

Magyarország a párisi világkiállításon

Budapest, május 28. (Saj. tud. táv.) Illetékes körökben foglalkoznak azon tervvel, hogy Magyarország a párisi világkiállításon hivatalosan részt vegyen.

A kínai király a kiállításon.

Budapest, május 28. (Saj. tud. táv.) Li-Houng-Csang kínai király bejelentette, hogy a nyár folyamán eljön Budapestre és megtekinti a kiállítást.

Dijkiosztások a műcsarnokban.

Budapest, május 28. (Saj. tud. táv.) Az állami aranyérmeket, a kétezer forintos társulati és a Rökk Szilárd-féle ezer forintos jutalom-díjat a következő festőknek osztották ki. A nagy arany-érmét Lotz Károly nyerte meg két arczképpel, a két kis érmet egy nagygyá egyesítik és Horovitz Lipót kapja meg. A két ezer forintos díjat Knapp Imre a Rökk Szilárd féle ezer forintos díjat pedig Karavaly Mór nyerte el.

A kuriai biráskodás és a pártok.

Budapest, május 28. (Saját tud. táv.) Az egyes pártok ma este értekezleteket tartottak, a melyeken a kuriai biráskodásról szóló javaslatot tárgyalták, mert ez már a holnapi ülésen napirendre kerül. A szabadelvű pártban G a j á r y Ödön kijelentette, hogy a javaslatot csak azért fogadja el, mert a kormány felvette programjába, de kiköti, hogy azon szöveget, a melyet a bizottság megállapított fönntartsák. Több felszólalás után a javaslatot egyhangulag elfogadták. A nemzeti párt is elfogadta a javaslatot, de csak általánosságban és követelni fogja, hogy A p p o n y i gr. módosítási indítványának négy kihagyott pontját bevegyék. A p p o n y i egyuttal megczáfolja a visszavonulásáról szóló híreket. A delegációk tagja azért nem lett, mert beteg atyját ápolja; a fuzióról nagyon tartózkodólag beszél, holnap pedig a házban felszólal. Kossuth pártja szintén elfogadta a javaslatot, csak hogy a részleteknél sok kifogásolni valója van, a mit a házban Eötvös fog kifejteni. Hasonlóképpen elfogadta a javaslatot az Ugronpárt is, a mely foglalkozott azon kérdéssel is, hogyan viselkedjék, ha a közjogi alapon álló pártok között a fuzió létre jön.

A románok és a millennium.

Lugos, május 28. (Saját tud. távir.) Krassó-Szörényvármegye mai közgyűlésén Dobrin György román ügyvéd szükség-

gesnek tartotta kijelenteni, hogy a románok a millenniumi ünnepségektől távol tartották magukat és nem vettek benne részt, mert ez elvük ellenére lenne. Litsek Béla alispán ezekkel szemben kimutatja, hogy a románok zöme résztvett az ünnepségekben és csak kevesen viselkedtek tartózkodólag. Ezután megemlékezik a karánsebesi és bogsáni zászlósértésekről is. Precu Döme román pap a román-ság nevében megbotránykozását fejezi ki és jegyzőkönyvi rosszalást indítványoz. Brankovics Péter a karánsebesi román-ság nevében pártolja az indítványt. Groza György gör. kel. esperes beszédében a románoknak szívére köti, hogy jó hazafiak legyenek, a mit lelkes éljenzéssel fogadtak s indítványát több felszólalás után egyhangulag elfogadták.

Közgazdaság.

Buzatermelésünk jövedelmezősége.*

I.

Már az 1880. évben tartott országos tanácskozmány a buzatermelés drágaságában látta egyikét azon veszedelemnek, mely miatt gazdaságunk válságos lett. Hogy a buzatermelés drágább lett, természetesen kell találni már azon egyszerű oknál fogva is, mert az azelőtti naturál és patriarhális gazdaság, lassankint penz-gazdasággá változott át, mert a munkabérek állandóan magasabbak lettek, a befektetések mindinkább nagyobb összegeket követeltek; javultak, szaporodtak a gépek, ezeket is be kellett szerezni stb., de az is közrehatott, hogy a földbérek is emelkedtek; nagyban emelkedtek azonban az egyenesadók, a mindenféle pótdadók s a községi adók, a vízszabályozási adók, melyeket a buzatermelésnek, mint legfőbb s tulnyomó jövedelmi ágának kellett viselni, mert ennek jövedelmeiből remélték és kellett azokat megfizetni.

Hogy buzatermelésünk absolute is drága s jóval drágább, mint India s Oroszországé, előzőleg már kitüntettem.

Az 1880. évi országos tanácskozásokon, az ország több vidékeiről beszerzett hiteles adatok alapján buzatermelésünk költségei a hazánkban divó rendszeresebb vetés-forgás alapján kat. holdankint következőleg állapítottak meg:

1. Egy kat. holdnak 200 mm. trágyázásából a buzára eső rész	— — — — —	5-97	frt.
2. Egy kat. holdnak 3-szorú szántás a 250	frt	7-50	»
3. » » » vetés, boronálás gépkopás		1-10	»
4. » » » vetőmag 70 hl. á 8	frt	5-60	»
5. » » » adó a buzára s az ugarra		2-66	»
6. » » » földtöke kamatja ugarral		1½ holdra	— — — 10-66
7. » » » aratási költség		— — —	5.—
8. » » » behordás, kazalbarakás		— — —	2.—
9. » » » cséplési költség		— — —	6.—
10. » » » biztosítás jég s tűz ellen		— — —	2.—
Összes költség 1 kat. holdra 48-44			
frt.			
11. Ehhez hozzászámítva ezen befektetési tőke 8% kamatját		— — — — —	3-87
Tess az összes költség 52-31			
frt.			

ebből levonva a 6. és 11. té-

telek összegeit — — — 14-53

frtban, marad egy kat. hold buza termelési költsége — — — 37-78

frt. Akkor átlagban az elemi károk betudásával a termést 7 mm.-ra számították, az átlagos árat 8 frtra, így egy holdnak az átlagos buzatermés értéke volt:

* Dr. Bernát István kitűnő folyóiratából, a Magyar Gazdák Értesítőjéből vesszük ez igen érdekes cikket.

szemben 56 — frt értékű
szalma és polyvában 4 — „ „
összes értékét tették mint
bevételt — — — — 60 — frtra
A fentiek szerint a kias-
adások — — — — 52-31 frt

Mutatkozott holdankint tiszta

jövedelem — — — — 7-69 frt.

Ezen számítás kiigazításra szorul, mert a gazda nemcsak egyenes földadót fizet, hanem fizet házosztály adót, kereseti adót személye, családtagjai és cselédjei után, általános jövedelmi pótdadót, fegyveradót, községi adót, uti adót s mindezek mellett az ország nagy részében fizetni kell még vizszabályozási költségeket is. Mindezek nem lettek a termelési költségeknél felszámítva.

Maga a községi pótdadó 40—50—80 százaléka, sőt 100 százaléka is.

A többi pótdadók szinte 40—50 százaléka.

A vizszabályozási költségek 100—120 százaléka az egyenes földadónak; mindezt összevetve, a különféle adók, az egyenes földadó kétszeresére, sőt magasabbra is ütnek. Ha tehát ama 2-60 frt-hoz viszonyítva a mutatkozó 7-69 frt tisztajövedelemből ezen adóbbleteket 5-20 frtban levonásba hozzuk, marad mint valószínű tiszta jövedelem 2-49 frt, a mely ellenében még mindég felszámítandó az általános kezelési költség s az épülettörke reá eső kamata s így a megközelíthető tisztajövedelem kat. holdankint 2-3 frtra csökken, s a valódi előállítás költsége 43 frt, illetve 57-51 frtra emelkedik.

Az Alföld nagy részéről beszerzett akkori

adatok szerint került egy kat. hold költsége 36-98 frtba, de földadóra itten is csak 2 frt van felvéve, pedig az jóval több, mert 2-50 frttól 3 frtig is megy s csupán a községi pótdadók 60—70 százaléka, mi egymagában is 1-50 frtról 2-10 frtig emeli az adót s így ama 2 frt helyett már az adók 4-60 frttól 5-10 frtig emelkedtek.

Terménytőzsde.

Budapest, május. 28.

B u z a tavaszra, bácskai	6.66
» tavaszra, északi	6.68
» szeptember-októberre, bácskai	0.—
» szept-okt-re északi	0.—
R o z s tavaszra, bácskai	0.—
Rozs tavaszra, északi	0.—
T e n g e r i junius-juliusra, bácskai	0.—
» jun-jul-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.20
» aug.-szept.re, északi	10.25

Bécs, május 28.

B u z a tiszai	7.30—7.65
» bányási	7.05—7.50
» bácskai	7.05—7.45
» szokványáru őszre	6.92—6.94
B u z a szokványáru tavaszra	0.—0.—
R o z s tiszavidéki	6.80—6.95
» szokványáru őszre	0.—0.—
» szokványáru tavaszra	6.12—6.14
T e n g e r i magyar	4.30—4.40
Z a b, magyar kereskedelmi	6.60—6.70

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896 május 28.

Magyar aranyjárdék 4%	122.50
Magyar koronajárdék	98.80
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.75
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	151.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	138.—
Osztrák járadék papírban	101.—

Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	122.50
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	145.50
Osztrák magyar bankrészvény	945.—
Magyar hitelbank részvény	367.75
Osztrák hitelintézeti részvény	343.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	339.75
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.52
Német birodalmi márka	58.80
London vista	120.15
Páris vista	47.70
20 márkás arany	11.77

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Pénteken, 1896. május 29-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével
először

K L Á R I,
v a g y a

a montargisi fegyvergyakorlatok.

Operette 4 felvonásban.

Személyek:

Vivarel Emil magánzó	Megyery Dezső.
Gibard, huszárörrmester	Rózsahegy K.
Michonet, gázember	Vendrey Fer.
Benoit, cukrász	Leővey Leó.
Kapitány	Szentgyörgyi I.
Popin, adjutáns	Dayka Balázs.
Vicomte	Józsa L.
Poireau	Török K.
Clariette (Klári)	S. Áldor Juliska.
Berence	Forrai Ferike.
Michotte, kertészné	Lányi Edit.
Octavia, munkavezetőnő	Béres Mariska.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, Szombaton, 1896. május 30-án,

Ugyanez.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

Lapunk számára hirdetések felvételnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
VONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORÍTÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSEK KIVITELBEN

mindenaemü

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGÓ
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktára. * * * * *

Kitünő minőségű, cégünkkel ellátott aczéltollak.